

LATVIJAS REPUBLIKA VENTSPILS NOVADA BĀRIŅTIESA

Skolas iela 4, Ventspils, LV-3601, tālrunis 63620507, 29675879, e-pasts sandra.jurcika@ventspilsnd.lv

Ventspils novada bāriņtiesas pārskats par darbu 2021. gadā

Pārskats sagatavots saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 5. panta ceturrtās daļas prasībām, kas nosaka, ka „Bāriņtiesa ne retāk kā reizi gadā sniedz pašvaldības domei pārskata ziņojumu par savu darbību. Pārskata ziņojums ir publicējams pašvaldības mājaslapā”.

Ventspils novada bāriņtiesa (turpmāk- bāriņtiesa) ir Ventspils novada pašvaldības izveidota aizbildnības un aizgādības iestāde, kura prioritāri nodrošina bērnu un aizgādībā esošu personu tiesību un tiesisko interešu aizsardzību. Bāriņtiesa savā darbībā pamatojas uz normatīvajiem aktiem, publisko tiesību principiem un Ventspils novada domes apstiprinātu nolikumu. Tieslietu ministrija bāriņtiesām sniedz metodisko palīdzību apliecinājumu izdarīšanā, mantojuma lietu kārtošā un apsardzībā. Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija (turpmāk – VBTAI) uzrauga bāriņtiesu darbību bērnu un aizgādībā esošu personu tiesību un interešu aizsardzībā un sniedz metodisku palīdzību, kā arī bāriņtiesai ik gadu sniedz statistikas pārskatu VBTAI par bāriņtiesas darbu iepriekšējā gadā.

Bāriņtiesas darbības teritorija ir Ventspils novada administratīvā teritorija, kur bāriņtiesas pieejamība nodrošināta 12 pašvaldības pagastos.

Bāriņtiesas sastāvā strādāja priekšsēdētāja, četri pilna darba laika bāriņtiesas locekļi un divi nepilna darba laika bāriņtiesas locekļi. Visam bāriņtiesas sastāvam ir normatīvajos aktos noteiktā izglītība. Nelielu daļu bāriņtiesas lietvedības kārtā Ventspils novada pašvaldības administrācijas norīkots darbinieks.

Atbilstoši lietu paraugsarakstam bāriņtiesa ir iekārtoti lietu reģistri un reģistrācijas žurnāli (kopumā 34 reģistri un žurnāli), kurus pastāvīgi papildina ar attiecīgu informāciju atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Bāriņtiesa 2021. gadā savas kompetences ietvaros ir sagatavojusi, reģistrējusi un nosūtījusi vēstules, pieprasījumus, atbildes uz iesniegumiem, sūdzībām un lielāko daļu dokumentus nosūtījusi elektroniskā veidā, kas veicina darba operativitāti, kā arī samazina pašvaldības izmaksas.

Pildot savas funkcijas, katrā lietā Bāriņtiesa pieprasa, iegūst un sagatavo dokumentus tiesiska un objektīva lēmuma pieņemšanai. Ar Bāriņtiesas darbības noteikumiem ir noteikts personu loks, kuras drīkst iepazīties ar lietvedības dokumentiem.

Lai Bāriņtiesa varētu sekmīgi veikt savus uzdevumus un pieņemt motivētus lēmumus, tai jāiegūst dažādi pierādījumi: ziņas, informācija no trešajām personām, psihologu, ģimenes ārstu, narkologu, psihiatru atzinumi, jāveic pārrunas, apsekošanas, noformējot sarunas protokolus, apsekošanas aktus.

Bāriņtiesai ir pieeja Iekšlietu ministrijas Informācijas centra (IeM IC) Sodu reģistram un Pilsonības un Migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) Iedzīvotāju reģistra datu bāzei, Valsts Vienotajai datorizētajai Zemesgrāmatai, Bāriņtiesai ir jāsniedz ziņas PMLP tiešsaistē par visiem Bāriņtiesas pieņemtajiem lēmumiem par aizgādības tiesību pārtraukšanu un atjaunošanu, par aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu, par aizbildnības izbeigšanu un aizbildņa atlaišanu vai atcelšanu, kā arī par aizgādņa iecelšanu vai atlaišanu.

Bāriņtiesai atbilstoši normatīvo aktu prasībām ir jāievada ziņas par nepilngadīgām personām IeM IC Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmā (NPAIS). Audžuģimeņu atbalsta sistēma

(AGIS), kurā arī ir jāievada dati gan par audžuģimeni, tās ģimenes locekļiem un ievietotajiem bērniem. Abās IeM IC sistēmas dati ir regulāri jāaktualizē.

Bāriņtiesa atbilstoši normatīvajiem aktiem sniedz ziņas Uzturlīdzekļu garantiju fondam par pieņemtajiem lēmumiem par aizgādības tiesību pārtraukšanu un atjaunošanu, par aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu, par aizbildnības izbeigšanos un aizbildņa atlaišanu vai atcelšanu.

Bāriņtiesa sniedz ziņas Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai par personām, kurām ir tiesības vai ir izbeigušās tiesības uz valsts sociālajiem pabalstiem.

2021. gadā uzsākti priekšdarbi un 2022. gadā tiks ieviesta Bāriņtiesas informācijas sistēma BARIS.

Bāriņtiesa 2021. gadā ir ziņojusi Ventspils novada sociālajam dienestam par 7 ģimenēm (15 bērni), kurās nepietiekami nodrošināta bērnu attīstība un audzināšana.

2021. gadā bāriņtiesā bija 107 aktīvās lietas, kurās regulāri jāveic uzraudzība un dažādas obligātās darbības - pārbaudes, viedokļu noskaidrošanas utml., par veiktajām darbībām, pamatojoties uz normatīvajiem aktiem, jāsagatavo pārbauzu akti, tikšanās apraksti, protokoli.

VBTAI laika periodā no 2021. gada 4. novembra līdz 2022. gada 18. janvārim veica Bāriņtiesas lietvedībā esošo lietu uzraudzības pārbaudi. Par pārbaudes rezultātiem tiks informēta arī Ventspils novada pašvaldība.

Bāriņtiesas savstarpēji sadarbojas savu uzdevumu veikšanai, līdz ar ko Bāriņtiesa ir veikusi pārbaudes dzīvesvietās un skaidrojusi personu, tajā skaitā bērnu viedokļus citu bāriņtiesu uzdevumā. Bāriņtiesa ik gadu veic personu ar ierobežotu rīcībspēju pārbaudi dzīvesvietās – ģimenēs vai aprūpes iestādēs, uzklauša šo personu viedokli un pārbauda dzīves apstākļus, par ko noformē sarunas protokolus un pārbaudes aktus.

Bāriņtiesas lietas izskatīšanas gaitā bieži dzīvesvietas nākas pārbaudīt vairākkārt, dažkārt dzīves apstākļu pārbaudes un viedokļu noskaidrošana ilgst vairākas stundas. Bāriņtiesa vismaz reizi gadā pārbauda ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu dzīvesvietas- apmeklē bērnus aprūpes iestādēs, audžuģimenēs un pie aizbildņiem, arī citu pašvaldību teritorijās, kurās ārpusģimenes aprūpe nodrošināta Ventspils novada pašvaldībā deklarētajiem bērniem.

2020.–2021. gadā bāriņtiesa savā darbā veica korekcijas ņemot vērā valstī izsludinātās ārkārtējās situācijas saskaņā ar COVID-19 izplatību apstākļus, kā rezultātā daļēji nācās mainīt apmeklētāju pieņemšanas kārtību, sēžu norises kārtību un dzīves apstākļu pārbauzu kārtību.

Bāriņtiesas darbinieki 2021. gadā pilnveidoja savas zināšanas, piedaloties dažādos apmācību semināros. Semināri notika attālināti, izmantojot dažādas interneta platformas.

Bāriņtiesa ir Latvijas Bāriņtiesu darbinieku asociācijas biedrs (turpmāk – Asociācija). Asociācijas mērķis ir mērķis ir sekmēt bāriņtiesu darbinieku profesionālo izaugsmi, apspriest normatīvo aktu projektus un izstrādāt priekšlikumus normatīvo aktu grozījumiem, risināt jautājumus bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveidošanā un citus bāriņtiesu kompetencē esošus jautājumus, popularizēt pozitīvo pieredzi bāriņtiesu darbā. Bāriņtiesas priekšsēdētāja ir Asociācijas valdes locekle.

Bērnu aizgādības tiesību pārtraukšana, atjaunošana, atņemšana

Bērnu aizgādības tiesības vecākam tiek pārtrauktas, ja bāriņtiesa konstatē kādu no Civillikuma 203. pantā un Bāriņtiesu likuma 22. pantā norādītajiem apstākļiem.

2021. gadā Ventspils novada bāriņtiesa aizgādības tiesības pārtraukusi 4 personām, no tām 2 tēviem un 2 mātēm. Minēto personu aizgādībā kopā bija 4 bērni.

Visos gadījumos, kad tiek pārtrauktas aizgādības tiesības bāriņtiesa par pieņemto lēmumu ir informējusi sociālo dienestu, lūdzot sniegt palīdzību bērna vecākiem, lai veicinātu bērnu atgriešanos ģimenē. 2021. gadā 1 bērna pārtrauktās aizgādības tiesības Ventspils novada bāriņtiesa atjaunoja 1

vecākam. Ar tiesas spriedumu 2021. gadā aizgādības tiesības atņemtas 5 personām, kuru aizgādībā bija 6 bērni. Aizgādības tiesības ar tiesas spriedumu 2021. gadā netika atjaunotas nevienam vecākam.

Ārpusģimenes aprūpe

Gadījumos, kad bērns ir palicis bez vecāku gādības (bērna vecāki miruši, ilgstošas slimības dēļ lūguši nodrošināt bērnam ārpusģimenes aprūpi, vecākiem pārtrauktas vai atņemtas aizgādības tiesības) bāriņtiesa lemj par ārpusģimenes aprūpes veida piemērošanu bērnam- aizbildnību, ievietošanu audžuģimenē vai ilgstošas sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūcijā.

2021. gada 31. decembrī ārpusģimenes aprūpē atradās 29 Ventspils novada pašvaldības bērni, no kuriem audžuģimenēs 7, aizbildņu ģimenēs 20, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā 2 bērni.

Ventspils novadā uz 2021. gada 31. decembri audžuģimenes statuss ar bāriņtiesas lēmumu piešķirts 3 audžuģimenēm. Ventspils novada audžuģimenēs ir ievietots 1 Ventspils novada bērns un 3 bērni no citām pašvaldībām. Ārpus Ventspils novada audžuģimenēs ievietoti 6 Ventspils novada bērni.

20 Ventspils novada bērni atrodas aizbildnībā. 2021.gadā aizbildnība nodibināta 3 bērniem un 2 bērnu aizbildnības lietas saņemtas pārraudzībā no citām pašvaldībām. Aizbildnības 2021. gadā izbeigusies 3 bērnam, kuri kļuvuši pilngadīgi un 1 bērnam, kurš ievietots audžuģimenē.

2021. gadā bāriņtiesa izvērtējusi 4 personu atbilstību aizbildņa pienākumu pildīšanai. 4 personas atzītas par piemērotām, lai varētu uzņemties aizbildņa pienākumus. Par aizbildņiem visbiežāk tiek iecelti bērnu radnieki vai bērnam emocionāli tuvi cilvēki.

Institucionālā aprūpē atrodas 2 bērni. Valsts sociālās aprūpes centra filiālē „Liepāja” aprūpi saņem 2 bērni ar smagām veselības problēmām, un šī iemesla dēļ nav iespējams šobrīd bērnam nodrošināt piemērotu audžuģimeni.

2021. gadā Ventspils novada bāriņtiesa 4 personas ir atzinusi par adoptētājiem un uzsākusi vēl 3 personu izvērtēšanu, lai noteiktu viņu piemērotību būt par adoptētājiem.

Aizgādība

Aizgādībā esoši cilvēki ir personas, kurām ir ierobežota rīcībspēja. Bāriņtiesa piedalās lietas izskatīšanā tiesā, sniedz pierādījumus, kuriem ir nozīme lietā par rīcībspējas ierobežošanu. Kad spriedums par rīcībspējas ierobežojumu noteikšanu stājas likumīgā spēkā, bāriņtiesa pieņem lēmumu par aizgādņa iecelšanu personai.

2021. gada 31. decembrī Ventspils novada bāriņtiesas pārraudzībā bija 18 aizgādībā esošas personas. 2 personām ar ierobežotu rīcībspēju iecelts aizgādnis. Bāriņtiesa uzrauga vai aizgādņi darbojas atbilstoši aizgādībā esošo personu interesēm.

Bāriņtiesa lemj par aizgādņa iecelšanu mantojumam, ja notārs nodibinājis aizgādņību. 2021. gadā pieņemti 6 lēmumi mantojuma aizgādņības lietās.

Nepilngadīgo mantu lietu pārraudzība

Pamatojoties uz Civillikumā noteikto bez bāriņtiesas atļaujas vecāki bērnu vārdā nevar pieņemt vai atraidīt mantojumu, dāvinājumu vai kā citādi rīkoties ar bērna mantu. 2021. gadā pieņemti 3 lēmumi par atļauju bērnam iegūt īpašumu, pieņemt mantojumu, pārdot bērnam piederošu mantu, izdalīt bērnam pienākošos mantojuma daļu. Ventspils novada bāriņtiesa veic bērna mantisko tiesību ievērošanu, pieprasot bērna vecākiem norēķinu par mantas pārvaldību, kā arī veicot bērnam piederošā nekustamā īpašuma apskati.

Citas lietas

Bāriņtiesa pieņemti lēmumi arī citos gadījumos, piemēram, vecāku strīdos par nodokļu atvieglojumiem par bērniem, par uzvārda ieraksta maiņu bērniem, par ģimenes valsts pabalsta izmaksu personai, kura faktiski audzina bērnus, par valsts sociālo pabalstu izmaksāšanu pašam bērnam, ja viņš sasniedzis 15 gadu vecumu, par ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu saskarsmes ierobežojumiem ar vecākiem, un citi.

Darbietilpīgas, laukietilpīgas un sarežģītas ir lietas par atzinuma sniegšanu tiesai lietās, kas izriet no aizgādības tiesībām- bērnu dzīvesvietas noteikšana, saskarsmes tiesību kārtības noteikšana, atsevišķas aizgādības noteikšana.

Ventspils novada bāriņtiesas darbinieki piedalījušies tiesas sēdēs. Tiesas procesos Bāriņtiesa bijusi gan prasītājs, gan tiesas pieaicināta iestāde atzinuma un viedokļa sniegšanai. Ventspils novada bāriņtiesa piedalījusies tiesas procesos par aizgādības tiesību atņemšanu un atjaunošanu, bērna dzīvesvietas noteikšanu, saskarsmes tiesību kārtības noteikšanu, atsevišķas aizgādības noteikšanu, rīcībspējas ierobežojumu noteikšanu, lietās par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu pilngadīgām personām, kuras atrodies nepieskaitāmības stāvoklī izdarījušas noziedzīgus nodarījumus, lietās par adopcijas apstiprināšanu.

Ventspils novada bāriņtiesa pārstāvējusi bērna intereses kriminālprocesā.

Veiktas bērnu un citu rīcībnespējīgo personu dzīves apstākļu pārbaudes dzīvesvietā – obligātās pārbaudes; pēc informācijas saņemšanas par iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem; pēc tiesu pieprasījuma; pēc policijas iestāžu pieprasījuma; pēc citu bāriņtiesu pieprasījuma, u.c. gadījumos

Pamatojoties uz Bāriņtiesu likuma 17. panta 4. punktu un 7. punktu tikuši izskatīti iesniegumi un sūdzības, sniegta palīdzība personām, kuras pēc palīdzības vērsušās bāriņtiesā.

Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 17. panta 4. daļu Ventspils novada bāriņtiesa ir sadarbojusies ar citām bāriņtiesām, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām, veselības aprūpes un izglītības iestādēm, sociālajiem dienestiem, policijas iestādēm, Uzturlīdzekļu garantijas fondu, Valsts probācijas dienestu, Tieslietu Ministriju, Labklājības ministriju, VBTAI, un citām iestādēm, lai nodrošinātu bērna vai citas rīcībnespējīgas personas tiesību un interešu aizstāvību.

Pieņemtie lēmumi

Bāriņtiesas kompetencē, saskaņā ar normatīvajiem aktiem, ir izskatīt lietas un pieņemt lēmumus par vecāku aizgādības tiesību pārtraukšanu vai atjaunošanu, bez vecāku gādības palikušu bērnu ārpusģimenes aprūpi (aizbildnību, audžuģimeni, ievietošanu iestādē), aizgādņa iecelšanu personām ar ierobežotu rīcībspēju vai mantojumam, bērnu mantu, domstarpību izšķiršanu vecāku starpā vai starp vecākiem un bērniem, bērnu interešu pārstāvību tiesā izšķiramajās lietās, u.c.

2021. gadā bāriņtiesa pieņēmusi lēmumus:

- par aizgādības tiesību pārtraukšanu, atjaunošanu;
- par prasības celšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu;
- par aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu;
- par aizbildņa atlaišanu no aizbildņa pienākumu pildīšanas;
- par personu atbilstību aizgādņa pienākumu pildīšanai;
- par bērna ievietošanu audžuģimenē;
- par audžuģimenes pilnvarošanu pārstāvēt audžuģimenē ievietota bērna intereses;
- ar atļaujas došanu vecākam rīkoties ar nepilngadīgā kontu;
- par adopciju bērna interesēs;
- par personu atzīšanu par adoptētājiem;

- par aizgādņa maiņu personai;
- par aizgādņa iecelšanu personai;
- par aizgādņa atlaišanu no aizgādņa pienākumu pildīšanas;
- par personu piemērotību audžuģimenes pienākumu veikšanai;
- par personas piemērotību krīzes audžuģimenes pienākumu veikšanai;
- par viesģimenes statusa piešķiršanu;
- par bērna uzvārda ieraksta maiņu;
- par rīcību ar aizgādņībā esošai personai piederošo mantu;
- par atzinumu sniegšanu tiesai lietās, kas izriet no aizgādības tiesībām;
- par sociālo pabalstu un apgādnieka zaudējuma pensijas izmaksu pārtraukšanu; piešķiršanu;
- ar atļauju pieņemt bērna vārdā mantojumu;
- par atļauju rīkoties ar bērnam piederošu mantu .

2021. gadā neviens Ventspils novada bāriņtiesas lēmums nav pārsūdzēts Administratīvajā rajona tiesā.

Apliecinājuma izdarīšana un citu uzdevumu pildīšana

Ventspils novada bāriņtiesā 2021. gadā ir veikti Bāriņtiesas likumā noteiktie apliecinājumi, no tiem visvairāk – Ugāles, Vārves, un Tārgales pagastos. Tika sagatavoti un apliecināti vai tikai sagatavoti vai apliecināti darījumu līgumi, iesniegumi, pilnvaras, nostiprinājuma lūgumi, veikti paraksta īstuma apliecinājumi, un citi darījumi.

Ventspils novada pašvaldības budžetā 2021. gadā par bāriņtiesas pakalpojumiem ieskaitītās valsts nodevas apmērs – 4104 eiro.

Ventspils novada bāriņtiesas priekšsēdētāja

S. Jurcika